

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/199726,Inauguracja-Miesiaca-Pamieci-Narodowej-Poznan-3-kwietnia-2024.html>
03.05.2024, 20:20

Inauguracja Miesiąca Pamięci Narodowej - Poznań, 3 kwietnia 2024

Celem Miesiąca Pamięci Narodowej jest przypomnienie o znaczących wydarzeniach w historii Polski i oddanie czci bohaterom, którzy ginęli za naszą wolność. Tym razem centralną postacią obchodów została Marianna Marszałkowska-Kaniewska, w czasie okupacji zaangażowana w działalność konspiracyjną.

Tegoroczne uroczystości odbyły się 3 kwietnia 2024 r. tradycyjnie w Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dyrektor poznańskiego oddziału dr hab. Rafał Reczek.

Marianna Marszałkowska-Kaniewska - w okresie międzywojennym nauczycielka języka angielskiego i francuskiego w Państwowym Gimnazjum w Tarnowskich Górach (gimnazjum dla Polek obywatelstwa niemieckiego). W 1939 skierowana na stypendium British Council, na roczne studia podyplomowe do Anglii - wyjazd został jednak wstrzymany z powodu wybuchu wojny.

Od jesieni 1939 zatrudniona w warsztacie ślusarskim u ojca. W czasie okupacji zaangażowana w działalność konspiracyjną. Od wiosny 1940 do marca 1943 - komendantka Ekspozytury Wywiadowczej WSK (Wojskowej Służby Kobiet) w Poznaniu. Od września 1942 także szefowa Wydziału V (łącznie konspiracyjnej) w sztabie Okręgu Poznań AK. Wśród sukcesów organizacji - zdobycie planów lotnisk wojskowych w Krzesinach i Mącznikach oraz fabryki samolotów „Focke-Wulf” i fabryki amunicji w Poznaniu, a także listy telefonów członków gestapo.

Aresztowana w Poznaniu 29 kwietnia 1943 r. Przesłuchiwana w siedzibie Gestapo w Domu Żołnierza. Osadzona w obozie w Forcie VII, bita i torturowana. Przez sąd doraźny policji bezpieczeństwa w Poznaniu skazana na karę śmierci. Następnie z powodu oskarżenia o działalność wywiadowczą, jako winna „zdrady kraju” przekazana Sądowi Wojennemu Rzeszy, a 7 lutego 1944 przekazana do dyspozycji prokuratury przy Trybunale Ludowym w Berlinie. Tam w okresie od lutego do kwietnia 1945 roku, wraz z grupą dwudziestu dwóch kobiet z poznańskich struktur podziemnych, oskarżona o szpiegostwo i zdradę państwa niemieckiego. Rozpoczęcie procesu wstrzymywane jednak przez przedłużające się procedury oraz zbombardowanie berlińskiego gmachu sądu. W oczekiwaniu na nowy termin rozprawy - w więzieniu w Lipsku, wyzwolona przez wojska amerykańskie 19 kwietnia 1944 roku.

Do jesieni 1945 roku - asystentka oficera USA w misji UNRRA na terenie Niemiec. Od 1947, w ramach stypendium British Council, absolwentka uniwersytetu w Sheffield w Anglii. Od końca lat czterdziestych, na polecenie rządu londyńskiego - w kraju. Zatrudniona na Akademii Ekonomicznej jako lektorka języka angielskiego, zaangażowana w społeczną działalność m.in. Fundacji Sue Ryder (wspierającej weteranów) i Studium Polski Podziemnej w Londynie. W 1998 r. awansowana ze stopnia kapitana do stopnia majora.